

Izhaja vsa torka in sobota ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3. uri pop. za deželo. Ako pade na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane popošti prejemali ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K, polletno 4 K in četletno 2 K. Prodaja se v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolskih ulicah, Jellersitz v Nonskih ulicah in Leban na Verdijevej tekaljši po 8 vin.

GORICA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v „Narodni tiskarni“, ulica Veturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo „Gorice“. Oglasi se računijo po petih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Javni shod pol. društva „Sloga“ v Dornbergu.

(Konec.)

Deželni poslanec župnik Grča stavlja je tudi resolucijo:

„Dne 21. t. m. v Dornbergu zbrani javni shod prosi visoko c. kr. vladu, da pospešuje vinorejo s tem, da pomaga pridobivati vinorejcem proti trtnim boleznim potrebna sredstva, kakor višnji in žveplo potom kupčije in podpore.“

Nadučitelj Križman pa predlaga to resolucijo:

„Dne 21. t. m. v Dornbergu zbrani javni shod izreka c. kr. kmetijskemu društvu v Gorici obžalovanje, ker ni letos, kakor je bila navada to druga leta, obvestilo slovenskih županstev, do kdaj se zamorejo vinogradniki naročiti pri imenovanem društvu na vitriol in pa na žveplo.“

Obe resoluciji bili sta vsprejeti z burnim odobravanjem.

Očetrti točki dnevnega reda: „Vinska klavzula“, je govoril državni poslanec dr. Gregorčič. O neizrečeno škodljivih posledicah vinske klavzule, bilo je po raznih shodih, pri raznih zastopih in dalje tudi po raznih občinskih starešinstvih in tudi v časopisih toliko povedanega, rekel je govornik, da smo danes v tem vprašanju že vsi popolnoma na jasnem. Sicer smo bili goriški državni poslanci in tudi drugi, ki so zastopali v državnem zboru južne kronovine naše državne polovice, že takrat o tem popolnoma prepričani, ko se je sklepalo l. 1890. o tej klavzuli v državnem zboru. Zato delali in glasovali smo vsi proti vinski klavzuli, le naš bivši deželni glavar je bil mnenja, da ne bode ta klavzula našim vinogradnikom toliko škodovala, ker je bila tudi za izvoz naših vin v Italijo postavljena nizka carina in so takrat mnogi furlanski posestniki svoja vina prodajali v Italijo.

Pri vsem tem pa, da so izkustva zadnjih deset let očitno dokazala, da je bila naša bojazen popolnoma opravičena, ko so italijanska pristna in ponarejena vina preplavila naše dežele in spravila naše vinske pridelke skoro popolnoma ob ceno, našla se je vendar

korporacija v naši deželi, ki zahteva od vlade tudi v prihodnji trgovinski pogodbi z Italijo ponovitev vinske klavzule. Ta korporacija je namreč naša trgovska zbornica, ki je postala v zadnjih letih izključna domena Italijanov. Ta korporacija nima pred očmi nič drugega nego svoje kramarje in se popolnoma nič ne ozira na bedo, v kateri se nahajajo dandanes naši vinogradniki in kateri bedi je v prvi vrsti pripomogla vinska klavzula. In ravno zato, ker je bila goriška trgovska zbornica tako brezobzirna nasproti koristim naših vinogradnikov, zdelo se nam je umestno postaviti tudi to točko na dnevni red današnjega javnega shoda, da izrečemo nasproti takemu postopanju goriške trgovske zbornice svoje ogorčenje. Sicer pa je že skoro gotovo, da vinska klavzula v novi trgovinski pogodbi z Italijo ne bo našla več mesta. Ako se pa to ne zgodi, bode to glavna zasluga Ogrov, ki so se v svojem parlamentu odločno postavili po robu vinski klavzuli.

Na to prečita govornik sledečo resolucijo, katero je shod z burnim ploskanjem jednoglasno vsprejel:

„Javni ljudski shod v Dornbergu z dne 21. junija 1903. izraža svoje začudenje in nevoljo nad spomenico kupčijske in obrtne zbornice v Gorici na državno oblast, v kateri prosi, da naj bi se sprejela sedanja vinska klavzula tudi v prihodnjo trgovinsko pogodbo z Italijo, ter pozivlja visoko c. kr. vladu, naj se nikar ne ozira na to spomenico, naj ne sprejme v novo trgovinsko pogodbo z Italijo sedanje vinske klavzule, ki je domači vinoreji neizmerno škodljiva, in naj stavi na uvoz tujih vin bodisi iz Italije ali iz drugih dežel, s katerimi sklepa trgovinske pogodbe, carino, ki naj znaša najmanj petindvajset kron od kvintala.“

Nadučitelj Križman predlaga, da bi javni shod pozval vladu, da poostri zakon glede ponarejenja vin, ker se tudi ta nesrečna obrt posebno po naših mestih tako bujno razvija, da napravlja našim vinogradnikom skoro jednako toliko škode, kolikor jo napravlja vinska klavzula. Tudi ta predlog bil je vsprejet jednoglasno.

Na pošti kadi vse: voznik na „kozlu“ v kočiji pa starček in mladenič, da se dim kar vali skozi okna — kakor bi notri gorelo; kadi se pa tudi s konj, vpreženih v voz od slabosti in potu.

No, pa sedeš ter si misliš: „Kaj se hoče? Na poštah ni drugače. Ali ko se pripeljem na določeni kraj, tam se bodem izprehajal po božji, zdravi prirodi! Ha, to bo užitek!“ In željno pogledaš ven skozi okno na polje.

„Ali kaj pa to?“ vprašaš začuden. „Tam na njivi se vali črni dim kot stovarniškega dimnika?“

„Tam mlatijo s parostrojem“, odvrne ti poleg sedeči sosed. „Tak parostroj je zelo dobra reč! Tudi v naši občini si ga nabavimo!“

Nevoljno se odvrneš in pogledaš skozi drugo okno: „Tam le se zopet nekaj kadi!“

„Tam pa orjejo s parnim plugom“, pouči te sosed. „To je še le prav znamenita stvar; le škoda, da ga mi mali posestniki ne moremo rabiti.“

„Pa oni kad tam dalje?“ vprašaš prestrašen. „Več jih je — eden, dva, tri, štirje — ali so to sami parni stroji?“

„Ne, to so sladkornice! Gospod, ta okolica je rodovitna in napredna; kmalu

Na to je prišla na vrsto peta točka dnevnega reda: „Deželne finance in užitninski davek“. K tej točki govoril je deželni odbornik prof. Berbuč približno tako-le:

Pri nas so pritožbe splošne, da so posestniki in drugi produktivni stanovi preobloženi z davki in različnimi dokladami.

In vendar, — kdor si ogleda naše deželne obračune in proračune, prepriča se takoj, da pobira deželna uprava za vse svoje potreščine le po 20% doklade od zemljiškega in hišnega davka, in 30% od pridobnine in dohodarine.

Če primerjamo naše doklade z onimi drugih kronovin, prepričamo se takoj, da imajo te sploh še višje doklade na izravne davke nego mi, kajti te znašajo drugod po 25 do 66%.

Kaj je torej res? Čelo v merodajnih dunajskih krogih se je naglašalo in povdarjalo na vse tozadevne naše pritožbe, da je goriška pokrajina v tem oziru jednina svoje vrste, ki ima najnižje doklade na izravne davke.

Toda kdor hoče imeti jasen pojem o teh razmerah, ne sme primerjati le naše doklade z onimi drugih kronovin, marveč tudi dognati, kaj krijejo druge kronovine s svojimi dokladnimi dohodki in kaj mi.

Vse druge pokrajine imajo v deželni upravi ne le strogo deželne potreščine, marveč tudi deželne in skladovne ceste, ljudsko šolstvo in večina plačuje tudi bolniške stroške za one bolnike, ki ne morejo sami zmagovati teh stroškov. Pri nas pobira deželna uprava 20% in 30% doklade na izravne davke le za strogo deželne potreščine; cestni odbori pobirajo posebej (v tem okraju) po 27% za ceste, okrajni šolski sveti po 65% za šole, dočim morajo plačevati občine same povprek po 20 do 22% za bolniške stroške. In vsaka teh avtonomnih institucij misli in je prepričana, da je ona najvažnejša.

Deželni zbor pravi: Jaz izdajam zakone, urejujem upravne in pravne deželne razmere, oskrbujem dež. kmetijske šole, gluhomemnico, dajam podpore za mostove, poti, ceste, brezobrestna posojila,

bodemo imeli toliko dimnikov, kot v mestu!“

Nu, prav! Ali ta do cela okuženi vzduh!...

Če pa sedeš na železnico, potem še le izveš, po čem je „špeh“.

Pred vlakom piha, sopiha in se iskri lokomotiva kot zmaj v pravljicah in iz oken v vozovih kukajo glave kot makovice, bradate in gole, in vsaka drži v ustih ali smodko ali dimko. Kaj početi?

Nekoč sem se hotel peljati nekam po železnici. Na poti proti kolodvoru sem premišljal, kak listek si čem vzeti. Ali za II. razred? Ne kaže!

V II. razredu se vozijo navadno židi, in torej — Če pa sedeš v takozvani damski kupi, kjer se ne sme kadi — pa prideš bodisi med gospe z jokajočimi otroci ali pa med kašljajoče jetične — prijetno ni ne to ne ono.

Nekoč se mi je bilo pripetilo v takem damskem kupeju še nekaj posebnega. Sedele so notri tri gospe; ali svobodne ali poročene — ne vem, mogle so biti take ali take; po mojih mislih so bile proste ali pa obudovele. Njih obleka je bila elegantna — po najnovejši šegi. Pa starost? Ne, tega uljudni človek ne sme vprašati, in tudi jaz nisem vprašal;

vodnjake, napajališča itd., sploh jaz sem najvišji čuvar vseh deželnih pravic in koristij, in ni čudo torej, če pobiram za to in vso deželno upravo 20% oziroma 30% doklade na vse izravne davke.

Cestni odbori pravijo, da brez cest ni prometa in brez prometa ni napredka in povzdige gmotnega blagostanja. Ni se torej čuditi, če nalagajo malenkost 27% na vse izravne davke za cestne potreščine.

Okr. šolski sveti so uverjeni, da brez šole ni pouka in brez pouka ni napredka; zato je pa opravičeno, če nalagajo 65% doklade na vse izravne davke.

No, občinski zastopi so v tem oziru bolj pohlevni, oni bi se radi odkrižali časti, da morajo plačevati bolniške stroške; a bolniška uprava jim tega ne privoščiti.

Če zračunamo sedaj vse doklade, katere plačuje naš posestnik za vse navedene potreščine, kiso drugod vse v deželni upravi, dobimo $20(30) + 27 + 65 + 22 = 134(144)\%$. Toliko v tem okraju, v nekaterih okrajih so pa te doklade še višje. In na tem boleha naša uprava, preveč gospodarjev imamo.

Res je pa, da so pri nas najvišje doklade v Avstriji; res je, da presegajo 70—80% najvišje doklade drugih kronovin; res je, da je tudi zemljiški davek pri nas najvišji; res je, da ljudstvo strahovito hitro uboža in da se izseljuje; res je, da se posestva drobijo, da so skoro vsi posestniki zadolženi.

Smelo trdim: Biti le posestnik na Goriškem, je dandanes nesreča.

A tu niso še vse naklade, katere mora plačevati naše ljudstvo. K tem so prištevati še doklade, katere nalagajo avtonomni občinski zastopi. In kdor si ogleda tudi te, prepriča se lahko, da je le malo občin, katere pobirajo manj nego 100% doklade na vse izravne davke za občinske potrebe. A so tudi občine, ki nalagajo po 200% in celo do 300% doklade.

Z mirno vestjo trdim, da plačujejo pri nas posestniki povprek po 250% vseh doklad na izravne davke, dočim znašajo v vseh drugih kronovinah (izvzemši južni

no, bile niso ne stare ne mlade. Vsaka je imela nekaj lepega, mičnega: ena lepe zobe nalik slonokoščeni, druga rožnat obraz, a tretji so se vsipali gosti kodri preko nepokritih ramen na hrbet kot nekdanj Absolonu. Kot galantni človek vas lahko zagotovim, da je bilo vse prirodno in pristno: zobje prve, rdečica druge in lasje tretje, vsaj njih lastnina je to bilo! Na to se lahko privesim. Izvestno so bile sorodnice, če ne celo sestre. Imele so dve skupni lastnosti: oči kot poper in jezik hiter kot riba. Ko sem bil vstopil med nje, nastavile so vse tri svoje nanosnike kot na „befel“ — da govorim kot častni dosluženec — in merile so me od glave do pete.

Pozdravim jih spodobno, in kot na komando so se priklonile vse tri. — Ko so me bile dovolj ogledale, izpoznale so nedvomno, da bi bil slaba partija; in zato so se vedle, kot bi me sploh ne bilo tudi. In jele so prazniti usta, pa prevzdigovati žive in pregrebat mrtve. Osobe, o katerih je bil govor, so mi bile docela neznane; ali — kakor sem izpoznal iz govorjenja teh krasotic, so morale biti na moč slabe in grde. — Čudil sem se le, zakaj govore tako omikane in krasne gospe o taki žloti. (Dalje prih.)

LISTEK.

Dim.

Češki: V. Kosmák.

Ali je zdaj dima na svetu? Kamor človek pogleda, povsod se kadi!

Ne mislim tu onega milega dima, ki se mirno dviga z domačega ognjišča k modremu nebu in pokojno suklja kot v rodbinskem krogu. Ne! Ta dim je blagoslovljen od nekdanj in bo blagoslovljen, dokler bodo ljudje hodili po zemlji.

Ali govoriti hočem o dimu, ki ni prav potreben, ki je le dete nove šege ali „kulture“.

Dim se kadi iz tvornic; in v tvornicah kadijo: gospod, mojster in tkalec, da, tudi paglavec. In če greš po ulici, pa kadita profesor in dijak, častnik in prostak, bogatin in ubožec; zdravi in bolni. Da, zvečer je videti ponekod tudi dame z lahkimi svalčicami v ustih. Nobel je! Tobak je postal zdaj tako potreben, da ljudje naznanjajo najvišjo stopinjo bedi z besedami: „Niti za tobak nemam več!“ In berač pride s prošnjo: „Ej, Bog jim daj zdravilje, pa mari dajo za tobak?“

Če hočeš uteči temu mestnemu dimu in sedeš n. pr. na pošto, da bi se peljal ven na deželo dihat zdravi, neokuženi zrak: pa vjameš žabo mesto raka. —

Tirol in Trst) poprečne doklade na tovrstni davek jedva 100%.

Sedaj oglejmo še tudi naše potrebe. V tem se godi dež. odboru in zboru tako, kakor posestniku, ki ne more zmagovati potrebe, ki se mu nehoté kupijo na glavo. Ako pogleda po hiši, vidi, da je potrebno poprave to in ono, v hlevu je razdrtila, streha pušča, na polju je treba zboljšeka tu in tam.

Na duri deželne odbora trkajo posestniki, priazeti po trtni uši, za brezobrestna posojila. Pročnje so večinoma opravičene; a deželni zbor ne ve, kje bi vzela sredstva, da bi nesrečnikom pomagal. Nalagati v ta namen nove doklade na izravne davke, bi bilo brezmiselno podjetje, kajti to se pravi, vzeti posestniku denar iz jednega žepa ter utakniti mu ga v drugi. Tu zamore pomagati le vlada, in dež. zbor kakor tudi dež. odbor sta storila vse mogoče korake v dosegu tega namena. In nađejam se, da ne brezuspešno.

Tu imamo kmetijski šoli, kateri sta bili ob svojem času dobri; a danes ne zadostujati več potrebam časa. Treba je preuredbe in take reorganizacije teh šol, da bosti korakali na čelu napredka in uzmernega gospodarstva; a za vse to je treba denarja.

Tudi učiteljsko vprašanje trka mogočno in odločno na duri naše zbornice. Izvestno je, da so naši učitelji in učiteljice najslabeje plačani v Avstriji (razen Tirolske), in neobhodno potrebno je, da se to vprašanje ugodno reši, kajti inace bode padalo naše ljudsko šolstvo vedno nižje. Že sedaj gre na učiteljske malo izbrane mladine; a če pojde tako naprej, se posveti temu stanu le oni, kateri ni nikjer drugod za rabo. In do tega ne sme priti, kajti dobra šola je dober učitelj. Dajte slabega učitelja v šolsko palačo, ki je priskrbljena z vsemi mogočimi učnimi sredstvi, šola ostane vendar slaba. Zapomnite si gospodje in možje: Dobra duhovna in dobrega učitelja ne preplačate z zlatom!

Tu naletimo dalje na vprašanje o zavarovanju živine, o deželni zavarovalnici proti požaru, o hipotetni banki, o norišnici, o bolnišnici, o stavbinskem redu, o zdravstvenem zakonu, o občinskem redu in presnovi županij itd. Dalje naletimo na stotine prošenj za podporo dijakom, za vodovode, vodnjake, ceste, poti, mostove in tako dalje brez konca in kraja. Povsod je potreba velika, vse je potrebno reorganizacije; a vse stane mnogo in — denara ni.

V deželni hiši se razpravljajo vsa ta in še druga vprašanja prav intenzivno, in prepričanje je obče, da je vsa deželna uprava pri nas preveč razkosana, to je, da bi bilo potrebno to omejiti.

Predalec bi zašel, ako bi se hotel spuščati v podrobne razprave teh posameznih točk. Sicer pa so tudi vmes vprašanja, ki niso še ugodna za javnost.

Deželni odbor goji nado, da se mu posreči v svoji šestletni dobi ugodno rešiti vsa ta važna vprašanja. Vsekako bode pa v tem času stopil pred Vas ter Vam bode javno in jasno povedal, kaj je dosegel in kje tiče vzroki, ako bi ne bilo mogoče vsega doseči, kar namerava.

Za danes se moram omejiti le še na jedno vprašanje, ki je za deželo velike važnosti in je sedaj aktualno, t. j. vprašanje o užitninskem davku.

Vse kronovine, katere imajo doklade na užitnino, imajo tudi svoje užitninske urade, kateri skrbé za to, da se ne prekrajšajo občine in dežela pri pobiranju tozadevnih naklad; le Istra in Goriška nemata še takih uradov. Toda tudi Istra je že skrbela za to, da dobi ob novem letu pobiranje užitnine v deželno upravo. Prav bi bilo, ako bi se tudi nam to posrečilo. Razlogi za to so sledeči:

Je-li kdo izmed Vas, kateri je uverjen, da pobira privatni zakupnik tozadevni davek oziroma doklade iz gole ljubezni do Vas sebi v zgubo? In ako dobi tak zakupnik za svoj užitninski urad potrebno osobje, zakaj bi ga dežela ne dobila? Vprašam dalje: Če ima privatni za-

kupnik dobiček od užitnine, zakaj bi ga dežela ne imela?

Vše ta razmotrivanja sama na sebi privedla so druge kronovine do tega, da so sprejele užitnino v lastno režijo. A pri nas imamo dandanes še drugih momentov, ki jasno govoré za pobiranje užitnine v deželni upravi.

1. Ko je l. 1899. vlada objavila, koliko absolutnega alkohola se na Goriškem porabi, namreč 3320 hl, je bilo slehernemu jasno, da je trpela dežela ogromne škode radi tega, ker ni pobirala teh naklad v lastni režiji. Pri naših dokladah bi moralo to donášati bruto okroglih 200.000 K; privatni zakupnik nam je dajal za to 40.000—50.000 K. Danes je javna tajnost, da je imel pri tem 80.000 K čistega dobička, a njegovi pomagači v deželi so imeli tudi približno toliko od tega.

Ker nismo imeli posebnega zakona za ta davek, stali smo l. 1899., ko je vlada te doklade podržavila, pred alternativo: Ali sprejeti od vlade ponujenih 62.000 K ali nič.

Kranjska je bila v tem previdnejša, ona je skrbela o pravem času za tozadevni zakon in je pobirala naklade na žganjine v lastni upravi. Izkazala je, da ji nesejo te naklade čistega dohodka 868.000 K, in vlada ji je morala dati toliko na leto za odkup tega davka.

To je pač jasen dokaz, da užitnina v lastni upravi je v korist deželi.

2. Za pivo je dobivala naša dežela pri nakladi 1 K do l. 1900. po 8000, 10.000 in največ 11.000 K.

Za leto 1901. se je posrečilo dobiti od drugega zakupnika pri isti nakladi že 18.500 K; a letos dobivamo pri nakladi 1.70 K že 40.000 K. In privatni zakupnik se nikakor ne toži, da ima pri tem izgubo.

3. Oglejte si vse občinske račune dornberške županije od l. 1890. do 1900.; tam dobite, da je dobivala občina potom zakupa leto k letu od 1300 do 2020 K. Letos je nastala konkurenca med dvema zakupnikoma in Dornberg dobi za leto 1903. 5030 K za užitnino. In zdi se, da sedanji zakupnik nema pri tem izgube, kajti voljan je napraviti z občino pogodbo za tri leta.

V dveh letih poskočila je užitnina v Dornbergu za 3000 K, in to je veliko za občino, ki plačuje le 5800 K izravne davka.

Leta 1901. ste imeli tukaj 80% doklade na izravne davke v pokritje občinskih stroškov. Ako bi bila dežela imela užitnino v svoji režiji, bi bila pobirala Vam tudi občinske doklade, in Vam bi bil Vaš občinski zastop znižal doklade na izravne davke lahko za dobrih 40%.

Koliko krika, koliko hudovanja je, če zviša deželni zbor doklade na izravne davke za 2%; tu doma dajate pa svobodno privatnemu zakupniku — revežu — 40% doklade od tega davka.

Imam še mnogo tozadevnega gradiva na razpolago; toda jaz mislim, da to zadostuje. Kdor ni slep, vidi in spozna lahko, kolike važnosti bi bilo za občine in deželo, ako bi imela deželna uprava pobiranje užitnine v lastni režiji.

Na shodu zbrani sprejeli so tudi ta govor z burnim odobravanjem in ploskanjem. S tem je bil dnevni red javnega shoda končan in predsednik ga je, zahvalivši se vsem navzočim, da so se zbrali v tako obilnem številu, ter da so razpravam tako pazljivo sledili, zaključil.

Na shodu zbrani razšli so se potem mirno po navdušenih trikratnih živio-klicih.

Dopisi.

Žalec, 23. junija 1903. — Društvo avtonomnih uradnikov in uslužbencev se je ustanovilo in začelo svojo delovanje. Za sedaj je sedež društva v Žalcu, kjer je bilo na l. občnem zboru dne 1. junija t. l. tudi voljeno načelnništvo.

Društvo sme raztezati svojo delovanje po vseh avstrijskih deželah zastopanih v državnem zboru, in iz vseh teh dežel zamorejo pristopiti udje k temu

društvu. Ud tega društva zamore postati vsaki uslužbenec avtonomnih uradov, vsi predstojniki uradom in drugi uslužbenci. Vstopnina znaša enkrat za vselej 2 K, letnina pa 2 K na leto. Podporni ud lahko postane vsak pošten avstrijski državljani in vsaka druga korporacija, ako plača 10 K na leto v društveno blagajno.

Društvo ima namen združiti vse avtonomne uslužbence v Avstriji, najprej seve v slov. deželah, zboljšati gmotno stanje in zagotoviti njih bodočnost. Ker pa se zamore ta velika naloga le tedaj izvršiti ako se društva oklenejo vsi oni gosp., kateri služijo avtonomnim uradom, se s tem prijazno vabijo k vstopu k temu za naš stan prepotrebemu društvu. Oglasi se pošiljajo društvu avtonomnih uradnikov v Žalec, Štajersko, in pridene vstopnina in letnina.

Z ozirom na to, da to društvo ni politično, nego strogo stanovsko, in z ozirom na to, da se bode društvo le za naše stanovske koristi potegovalo, nam pač ni potreba delati za društvo druge reklame kakor, da rečemo: Komur je mar lastna sreča in sreča njegove rodbine, ta bode brez premisleki pristopil k društvu avtonomnih uradnikov.

Politični pregled.

Notranji politični položaj.

Naš državni zbor šel je torej na počitnice. Ministerski predsednik dr. Körber je naznanil predsednikoma poslanske in gosposke zbornice, da je državnozbornsko zasedanje odgodjeno. Dr. Körber je moral to storiti zaradi proračunskega provizorija, katerega mu niso hoteli Čehi dovoliti. Nastane pa zdaj vprašanje, koliko časa bodo trajale sedanje državnozbornske počitnice. Dr. Koerberju bi bilo skoro najljubše, da bi trajale vsaj do jeseni. Ali novi ministerski predsednik ogrski Khuen-Hedervary hoče po sili dr. Koerberju zmešati štrnjeno. Po poročilih madjarskih listov, baviti se bo začel ogrski parlament vže v najkrajšem času z reševanjem avstro-ogrsko pogodbe, katero vtegne tudi kmalu rešiti. In potem pride vrsta na naš parlament. Ker, da bi se potom § 14. tudi avstro-ogrsko pogodba rešila, o tem ne more biti niti govora. Kaj pa potem? Češka in mogoče tudi jugoslovanska obstrukcija je skoro neizogibna. Pa ne samo Čehi in Jugoslovani, marveč celo Poljaki začeli so v zadnjem času rentatičiti proti sedanjemu ministerstvu. Vsa ta bi bila pa znamenja, da se bliža najbrže konec dr. Koerberjevemu ministerstvu. In da se mora nekaj posebnega kuhati za kulisami, dokazuje tudi dejstvo, da se je naš cesar nepričakovano povrnil v nedeljo iz Brunova na Dunaj, dočim je bilo določeno, da se naš cesar poda iz Brunova, kjer je prisostvoval slavnostim, ki so se tam priredile o priliki 700-letnega obstoja istega mesta, v Ischl, kjer je imel več dni ostati. Ta nepričakovani prihod našega cesarja na Dunaj vzbuja v političnih krogih največjo pozornost.

Domobranski minister Welsersheimb odstopi.

Domobranski minister Welsersheimb je podal svojo ostavko, ker se je glede vojne predloge, za katero se je v avstrijskem parlamentu zavzel, na Ogrskem ugodilo vsem željam opozicije.

Civilna lista.

Predlog o povišanju civilne liste bodo umaknili z dnevnega reda. Civilna lista torej ne bo povišana, pač pa zatrjujejo nekateri listi, da se postavijo stroški za razne dvorne straže odslej v proračun vojnega ministerstva.

Novo ogrsko ministerstvo.

V soboto je grof Khuen-Hedervary predložil cesarju listo novega ogrskega ministerstva. V novem ministerstvu nahajajo se vsi prejšnji ministri razum pl. Szella, katerega naslednik je grof Khuen-Hedervary, domobranskega ministra barona Fejervary, kateremu sledi polkovnik Kolosvary in ministra a latere Scechenyja, katerega posle prevzame začasno grof Khuen. Hrvatski minister je postal Tomazić. Novo ogrsko ministerstvo je že v nedeljo položilo svojo prisego. V ponedeljek pa se je predstavilo liberalnemu klubu v Budimpešti, a danes se predstavi ogrskemu parlamentu. Ne le grof Khuen-Hedervary, marveč sam cesar se je trudil, da bi baron Fejervary se ostal na svojem mestu, a baron Fejervary se ni dal nikakor pregovoriti. Rekel je sicer, da je njegovo zdravje nekoliko omajeno, a pravi vzrok tiči jedino le v tem, da mu njegov vojaški značaj ne pripušča sedeti v istem ministerstvu, ki je tako klaverno kapituliralo pred Košutovci.

Jako značilne so opazke dunajskega lista „W. Allg. Zeitung“ o priliki teh dogodkov. „W. Allg. Zeitung“ piše namreč: „Veleizdajska himna, namreč himna, katera se je pela na Ogrskem, ko se je puntal proti dinastiji Lajoš Košut, začela je z besedami: „Košut Lajoš vam sporoča“. Danes bi se morala začeti ta himnaz besedami: „Ferencz Košut vam sporoča“, kajti danes zaukazuje na Ogrskem sin nekdanjega izdajalca Lajoša, Ferencz Košut in njemu se uklanja sam zastopnik vladarja in tudi večina ogrskega parlamenta. France Košut dobil je bitko. Izginili so vsi novi polki, katere je zahteval vojaška uprava, niti se ne vzamejo v vojske oni, ki bi bili potrebni pri oskrbovanju novih topov. Vse to pa se zgodi zaradi tega, ker Košut tega ne mara. Grof Khuen-Hedervary bi rad svoj poraz zakrinal, a nobeden mu ne verjame, in triumfal je upornikov sin“.

Demonstracije v Budimpešti.

V petek zvečer so pridili Kossuthu njegovi pristaši ovacijo. Ali prišli so tje tudi socijalni demokratje, katerih pa je bilo več nego Kossuthovcev. Kossuthovi pristaši začeli so vpiti! Eljen Kossuth, preglašili so jih socijalni demokratje z ironični klici: Eljen Jelačić.

Novi hrvatski ban.

Grof Khuen Hedervary, ki je na Hrvatskem tako „dobro“ vladal, da je pripravil hrvatski narod skoro do revolucije, postal je torej ogrski min. pred. Normalno mislečemu človeku zdi se to skoro neverjetno in vendar je postala ta neverjetnost že danes dovršeno dejstvo. Hrvatska dobi torej novega bana. Imenujejo se za to mesto razne osebe, a najverjetnejše je, da postane hrvatski ban grof Teodor Pejačević, ki je sin onega Pejačevića ki je banoval na hrvatskem pred grofom Khuenom Hedervaryjem. O njem se pripoveduje, da je jako izobražen človek, da je tudi jako bogat, a objednem tudi, da je bil grofu Khuenu Hedervaryju udan z dušo in s telesom. Potemtakem bil bi grof Khuen Hedervary ogrski min. pred. in hkratu tudi nekaj hrvatski nadban.

Dogodki na Hrvatskem.

Soditi po zadnjih poročilih, nastala je na Hrvatskem prava pravcata revolucija. Posebno hude reči so se godile zadnje dni v Ludbriegu. Uradno je namreč potrjeno, da so kmetje v Ludbriegu do danes demolirali trideset hiš: občinska hiša, poslopje drž. okraj. sodišča, glavna pošta, stanovanja obč. in drž. okr. uradnikov in vse hiše mažaronskih in židovskih trgovcev. Sam naval je trajal štiri ure. Kmetška patrolja se je sestala z orožniško, kojoj so seljaki razorožili in pognali v beg. Ko so šli kmetje dalje, so se jim zoperstavliali ulanci z golimi sabljami; kmetje so se nato uprli, prodrli vojaški kordon, udarili na mesto in zatorili vse dohode v mesto. Potem so se zabarikadirali ter v slučaju, da bi se kdo približal mestu, so sklenili streljati. Vojski in orožniki, videč, kako kmetje tepo mazarone, so dobili komando na „burrrr“. In ta trenutek zaropotajo bobni in trobente ter pod komando „šturma“ udarjajo vojski na seljake. Vnel se je boj na življenje in smrt. Nastal je krik, kmetje ne omagajo, dasi se barikade rušijo, ulanci udere preko lesenih barikad, pešci pa udarijo kakor divji z bajoneti na desno in levo. Ko padejo barikade in se vojaštvo navali v mesto, se toča kamenja usuje na orožnike. Vojaštvo in orožništvo je obstalo in oddalo salve. Na mestu je obležalo sedem mrtvih in 43 težko ranjenih. Uradno se to potrjuje.

Kmetje se ne udajo, marveč so razvili še hušnji boj zunaj mesta, kamor so bili potisnjeni. 72 kmetov je bilo aretiranih. Odvedli so jih eskadron ulancev, dve četi pešcev in 20 orožnikov. V isti noči je bil težek spopadek v mestu Gudurama kraj Ludbrega, kjer vlada preki sod. Kmetje nočejo nikakor priznati prekega sode, ter pride zato do hudih spopadov.

Do prave revolucije je prišlo v petek pri vasi Kulavrh. Več sto kmetov se je tam zabarikadiralo. Ko so prišli tje orožniki, nastal je med njimi in kmeti krvav boj. Kmetje so razorožili 6 orožnikov. Kasneje je prispela tje jedna stotnija pešcev in jeden eskadron konjstva. Vojski so obkolili kmete, a ti pretrgali so vojaški kordon ter vdrli v vas Kulavrh. Nato so napadli vojski vas in nastala je tam prava pravcata bitka. Vojski so streljali, kmetje pa so napadli vojske s kamenjem, z motikami, s kosami in z vilami. Pri tej priliki so bili vbiti 4 kmetje, ranjeni pa 3 tako močno, da so vže po kratkem času umrli. Poleg teh je bilo težko in lahko ranjenih 43 oseb. Zapli so jih pa 137. Kmetje nočejo namreč nič vedeti o nagli sodbi, ki je tam razglašena.

Vesela znamenja.

Iz Zagreba poročajo, da se že v teh dneh zbereti k skupnem kongresu hrvatsko dijaško društvo „Zvonimir“ in srbsko dijaško društvo „Zora“. Te dve stli namreč največji društvi v Zagrebu. Le tako veselo naprej in potem peti bomo smeli z opravičenjem: „Zora puca bit će dana“!

Kongres avstrijskih mest na Dunaju.

Ta teden se je vršil na Dunaju četrty kongres avstrijskih mest. Predsednikom tega kongresa je bil izvoljen Lvovski župan. Sprejele so se na tem kongresu med drugimi tudi sledeče resolucije: Vsa mestna podjetja naj se oproste dohodninskega davka; vlada naj odškoduje mesta ne le za vse posle, katere opravljajo mesta v prenešenem delokrogu, ampak tudi za tiste posle, katere opravljajo mesta kot politične oblasti v prvi instanci; vse občinske poštnice pošiljave oproste naj se poštne; odpravijo naj se določen za trgovinske zbornice po občinah in nalože naj se iste po okrajih; vlada naj podpira uboge, kateri zadobe vsled zadnje domovinske poslave domovinsko pravico v mestih in naj se sklene prej ko prej zakon o zavarovanju in o pokojninah onemoglim privatnikom.

Poljski deželni maršal je postal grof Stanislaw Badeni.

Nemški cesar na Dunaju.

Nemški cesar pride na Dunaj v sredi meseca septembra.

Dogodki na Srbskem.

Srbski kralj Peter I. je naznanil tudi bolgarskemu knezu Ferdinandu, da je zasedel srbski prestol in ga je prosil, da bi Bolgarija tudi odslej ohranila za Srbijo one simpatije, katere je doslej gojila nasproti Srbiji. Knez Ferdinand je koj na to odgovoril, ter čestital novemu kralju v svojem in v imenu bolgarskega naroda. Angleški listi poročajo, da ima angleška vlada v rokah dokaze, da je bil Peter Karadjordjevič popolnoma obveščen o vsem, kar se je zgodilo s prejšnjim kraljem Aleksandrom in s kraljico Drago in sicer da je bil o zaroti obveščen še poprej nego se je ista izvršila. Sicer poročajo to angleški listi, to je oni listi, ki poročajo dan na dan tudi o atentatih na ruskega carja, za katere pa nobeden drugi razen angleških listov prav nič ne ve. Iz Beligrada se poroča, da je novi kralj izrazil željo, da bi se trupli kralja Aleksandra in kraljice Drage prenesli iz sedanje raket ter položili v rake, nahajajočo se v Kruševcu in da bi se pri ti priliki izkazala pokojnikoma popolnoma kraljevska čast. Avstrijski poslanik v Beligradu Dumba je stopil kot tak zopet v zvezo s srbsko vlado, ki je sedaj ustavno konstituirana.

Knez Moruzzi, stric bivšega kralja Aleksandra, se je v listu „Zara“, izhajajočem v Bukureštu, hudo zpreženil nad novim kraljem, ter ga dolžil, da je tudi on sokriv umora, ker je za zaroto popolnoma dobro vedel. Objednem pa preklinja ta stric tudi ves srbski narod. No, no, ta stric, naj bi bil raje pravočasno skrbel, da bi njegov nečak ne bil kopal groba srbskemu narodu. Kdo naj se čudi ter naj zameri srbskemu narodu, ako je raje pahnil v grob svojega grobokopa, nego pa bi hotel sam biti pahnjen vanj, posebno pa, ko se ni še naveličal živeti. In da se ni srbski narod še naveličal živeti, pokazala bo, vsaj to upamo, najbližja bodočnost in stric Moruzzi prepričal se bo tudi sam lahko o tem, ako bo živel še kaj let.

Sestre kraljice Drage odpotovale so v Švico in se najbrže tam stalno nastanijo, kajti poroča se iz Švice, da nameravajo kupiti neko vilo blizu Genfa.

V teh dneh zapusti Petrograd srbski prestolonaslednik, sin kralja Petra I. Jurij Karadjordjevič. Jurij Karadjordjevič je bival v Petrogradu štiri leta. Zadnja tri leta bil je gojenec vojaške akademije Aleksandra II. Bil je vedno jako priden in je tudi jako nadarjen. Jurij Karadjordjevič je jako zdrav mladenič in telesno lepo razvit. Podoben je jako svojemu stricu Mirku, kneževiču črnogorskemu. Poleg ruskega jezika, katerega govori in piše prav dobro, zmožen je tudi francosčine in nemščine. Njegov mlajši brat Aleksander se nahaja zdaj na carski juridični akademiji. Posebno rad ima Jurija Karadjordjeviča ruski car Nikolaj. Povrne se pa srbski prestolonaslednik kmalu zopet v Petrograd, da dovrši tam svoje študije.

Prisego, s katero so se obvezali srbski častniki umoriti kralja Aleksandra in Drago, je podpisalo 500 srbskih častnikov.

Neutemeljene govorice o bolgarskem knezu Ferdinandu.

Nekateri listi so te dni poročali, da je hotel bolgarski knez Ferdinand pobegniti iz Zofije, ker se je bal, da ga ne zadene slična osoda, kakoršna je zadel srbsko kraljevsko dvojico. Bolgarski

listi pa pravijo, da so te vesti popolnoma izmišljene.

Macedonski dogodki.

Dogodki na Hrvatskem in oni na srbskem odvrnili so zadnje dni skoro popolnoma našo pozornost od macedonskih dogodkov, kakor bi bilo tam že vse potihnilo in kakor da bi bile reforme v Macedoniji že do pičice izvršene. Ali temu daleč, daleč ni tako. Iz Bolgarije prihajajo namreč vesti, da kopiči Turčija vsak dan nove vojaške čete ob bolgarski meji. Zadnje dni prišlo je tje zopet več bataljonov pešcev, mnogo konjenikov in več topničarskih baterij.

Turški fanatizem raste od dne do dne vedno bolj. Turki napadajo in morijo kristjane, naj pripadajo pa ti ali oni narodnosti. V Monastiru umorili so zadnje dni 90 oseb, med katerimi je bilo največ Grkov. V vilajetu Thiernavo so turški vojaki napadli spreved deklet, katerega je vodil neki duhovnik o priliki neke pobožne slovesnosti. Vojaki so dekleta oskrnili ter jih potem grozno mučili.

V zadnjih 14 dneh je bilo devetnajst spopadov med turškim vojaštvom in med bolgarskimi četami.

Blizu Gumurcine so napadli te dni z dinamitom železniški vlak, ki je vozil med Solunom in Dedjegocem. Poškodovali so stroj in železniški tir.

Domače in razne novice.

Gospodom naročnikom!

Z današnjo številko smo dokončali prvo poluleto. O tej priliki siljeni smo zopet prositi one gg. naročnike, ki so zaostali z naročnino za preteklo poluleto, in nekateri celo še za prejšnja leta, da jo izvolijo v najkrajšem času poravnati. Ako jim ni mogoče plačati vsega hkratu, pošljejo naj vsaj nekaj na račun, in ostalo prej ko mogoče. Prosimo torej, da ne bo treba zopet in zopet opominjati, kar je prav nevšečno delo.

Upravništvo.

Smrtna kosa. — Včeraj zjutraj umrl je v Gorici v 78. letu svoje dobe c. kr. davčni kontrolor v pokou, g. Matija Bobelka. Pokojnik služboval je dolgo vrsto let pri tuk. glavni davkarji. Pokopali so ga danes ob 6. uri popoldne. N. v. m. p.!

Za „Šolski Dom“ so plačali predsedništvo: Anton Jerkič, fotograf v Gorici 12 K; „Hranilnica in posojilnica“ v Cerknu kot letni prispevek vsled sklepa občnega zbora 20 K; Andrej Znidarčič, vikar gradniski 10 K; pri svatbi v Kožbani nabral Josip Blažič 11 K 72 h; Štefa Kinderčev 20 K; dr. A. Gregorčič 10 K; „Narodna tiskarna“ v Gorici 20 K. Mesečnino za maj so plačali: prof. Viktor Bežek 2 K; dež. poslanec Leopold Bolko 10 K; prof. Jakob Čebular 2 K; c. kr. okr. šol. nadzornik Fr. Finžger 4 K; sodni tajnik Josip Fon 2 K; sodni svetnik M. Gabrijelčič 2 K; J.-k.-A. 2 K; katehet Alojzij Kovačič 2 K; knezo-nadškof, kapelan Josip Ličan 3 K; vadnični učitelj Ivan Mercina 2 K; profesor Gustav Novak 2 K; asistent dr. A. Papež 2 K; stolni vikar dr. Andrej Pavlica 5 K; kavarnar Filip Pečenko 3 K; višji računski svetnik Iv. Pirjevec 2 K; prof. Gvaiz 2 K; prof. A. Šantel 5 K; vodja Franc Setnicar 2 K; vadnični učitelj Fr. Sivec 2 K; katehet Andrej Tabaj 2 K; notarski kandidat Ferdinand Terkuč 2 K; trgovec Jos. Zornik 2 K; krojaški mojster Fr. Čufer 2 K. Dalje gospodične in gospe: Draščik Franja 60 h; Finžger Gizela 2 K; Fon Irma 2 K; Havel Stefanja 40 h; Hrovatin Antonija 1 K; Kaučič Karla 2 K; Kopač Marija 5 K; Kranjec Marija 1 K; Papež Milena 1 K; Šantel Avgusta 1 K; Schweckler Amalija 2 K; Šantel Danica in Henrika po 20 h. Letnino so plačale gospe in gospodične: Dekleva Ivanka 2 K, Dekleva Jelica 1 K, Dekleva Lavra 1 K, Drufovka Amalija 2 K, Drufovka Iva 2 K, Hrovatin Klementina 2 K, Koren Pavla 4 K, Klavžar Zora 1 K; Lisjak Karolina 5 K; Makuc Elza 2 K; Mercina Terezija 2 K, Jelica 2 K; Podgornik Kat. 2 K; Obizzi markiza Dora 2 K; Strel Adela 2 K.

Upravništvo je prejelo: Karol Stepančič, veleposestnik v Temnici 10 K.

Preserčna hvala vsem rodoljubnim dobrotnikom in društvenikom.

Zlata knjiga društva „Šolski Dom“, šesti letnik, se je ravno kar dotiskala in se razpošilja društvenikom in dobrotnikom. Iz nje posnemamo, da društvo je vzdrževalo v šolskem letu 1902-1903 tri otroške vrte, devet razredov ljudske šole, dva letnika pripravljavnice za izobraževališča, dva oddelka dekliške obrtne šole z nadaljevalnim tečajem, ter pripravljavni tečaj in dva razreda deško obrtno-nada-

ljevalne šole. V otroških vrtih je bilo vpisanih 197 otrok, v ljudski šoli 219 učencev in 303 učenke, skupaj 522, v pripravljavnici za izobraževališča 71 učenek, v dekliški obrtni in nadaljevalni šoli 62 učenek, v deški obrtno-nadaljevalni šoli 123 učencev, skupaj 975 učencev in učenek.

Knjiga obsega natančen imenik društvenikov in dobrotnikov ter zneskov, katere so podarili za vzdrževanje prekoristnih zavodov, ki delajo čast goriškim Slovencev. V stan premoženja se je vrnila neljuba tiskarska pomota. Iz pasivov z dne 31. decembra 1901. je namreč izostal znesek 638 K 97 h, ki ga je društvo dolževalo v tekočem računu; a v skupno vsoto 113.788 K 46 h sprejet je tudi ta znesek. Društvo je imelo v letu 1902. dohodkov 24.453 K 41 h in prav toliko tudi stroškov.

Konec šolskega leta na goriški gimnaziji in realki. — Na obeh zavodih je končalo šolsko leto preteklo soboto. Na gimnaziji je bilo pričetkom šolskega leta 521 učencev, 40 jih je izostalo med letom, koncem leta jih je bilo 481. Med temi je rojenih v Gorici 90, na ostalem Primorskem 356, v drugih avstrijskih kronovinah 27, na Ogrskem 3, v inozemstvu 5. Po materinem jeziku je 247 Slovencev, 201 Lah, 32 Nemcev in 1 Hrvat, po veroizpovedanju 475 katolikov, 4 židje in 2 protestanta. Najmlajši učenec je imel 11, najstarejši pa 23 let. 155 učencev je imelo stariše v Gorici. Šolnine so plačali učenci v prvem tečaju 5685, v drugem pa 7635 kron. 44 učencev je imelo ustanove v znesku 12.027 kron.

Učni uspehi so tudi letos jako klaverni. Odličnjakov je 43, prvi red ima 296, drugi 78, tretji 33 učencev. 28 jih sme ponavljati izpit po počitnicah. Padlo je torej brez ponavljavnih izpitov 23% dijakov. Na nižji gimnaziji je padlo 48 Slovencev in 45 Lahov, torej celih 27 odstotkov. Ako prištejemo tem 93 še 37 učencev, ki so večinoma zaradi neuspevanja izstopili med šolskim letom, je izgubilo na spodnji gimnaziji šolsko leto 38% dijakov. Uspeh je bil najslabši v prvih dveh razredih.

V slovenski oddelki prvega razreda je ustopilo 62 učencev, a razred je dovršilo le 29 učencev; v slovenskem oddelku drugega razreda je bilo pričetkom šolskega leta 51 učencev, izmed katerih je imelo koncem leta le 29 prvi red. Kaj takega ni na nobeni gimnaziji! Skoraj enaki neuspehi so tudi v laških oddelkih prvih dveh razredov. Glavni vzrok teh žalostnih rezultatov je ptuji nemški učni jezik, ki dela slovenskim in laškim dečkom največ težave. Zato pa naj zastavijo zastopniki obeh deželnih narodnostij vse svoje moči, da se čim prej odstrani sedanji učni jezik, ta pedagogična spaka, ki zahteva leto za letom toliko žrtev.

Med 142 učenci višje gimnazije ima 112 učencev prvi red. Iz programa ni razvidno število slovenskih dijakov, ki so padli, ker višja gimnazija nima paralel po narodnosti. Splošno se govori po mestu, da je „vrgel“ profesor nemščine v zadnjih dveh razredih 5 dijakov, ki so v vseh drugih predmetih dobro izhajali. Ta strastni eksotični odgojitelj naše mladine čuje na ime dr. Petak. O tem možu se je po Gorici zadnje tedne mnogo govorilo in se bo še govorilo na pristojnem mestu.

Realka je imela pričetkom šolskega leta 407, ob sklepu 372 učencev. Slovencev je bilo 110, Lahov 196, Nemcev 64; katoličanov je bilo 353, protestantov 11, židov 8. Najmlajši učenec je imel 11, najstarejši 26 let. Prvi red z odliko ima 12 učencev, prvi red 236, ponavljavni izpit 31, drugi red 65, tretji red 21. Prvi red z odliko imajo: I. razred: Abuja Andrej, Bolter E., Ciuflarin Rudolf, Carelich Silvij, Ozvald Anton. II. razred: Braunitzer Anton pl., Jeras Bazilij, Uršič Josip. III. razred: Bratus Karl, Vidrih Bogomir. IV. razred: Masič Bogomir, Miani Vincenc.

Tombola v Gorici. — Kakor druga leta vršila se je tudi včeraj popoldne na Travniku tombola v prid zavodu za puščenih dečkov. Tombola je vdobil tapetar Anton Figel, mož, ki že več časa boleha in ki se nahaja v žalostnem gmotnem stanu. Činkvino vdobil je pa neki Korminec, istotako priprost človek, kateremu je prav dobro prišlo vdobljenih 200 K. Tombola je znašala 400 K.

Nedeljski počitek. — V mesecih juliju in avgustu ostanejo v Gorici ob nedeljah vse trgovine brez izjeme cel dan zaprte. Brivnice pa se zapro že ob 12 uri.

Odlikovani fotograf gosp. Ant. Jerkič je te dni že zopet razstavil na voglu ulice Petrarka (via Petrarca) poleg ljudskega vrta novo zbirko fotografij, ki so izdelane v najnovejšem stilu. Slike, vložene v lepe, raznobarvne okvirje, so

res krasne in s posebno natančnostjo izvršene, ki vzbujajo občo pozornost.

Podraženje mesa — S 1. julijem poskoči cena govejemu mesu v Gorici na 8 vinarjev pri kg. Mesarji pravijo, da se zgodi to vsled podraženja goveje živine. Prepričani pa smo, da nam mesarji nikakor ne bodo naznanili, ko bo cena goveji živini zopet padla.

Morsko zdravilišče v Gradežu.

— Jutri zjutraj se odpeljejo v Gradež oni otroci, ki so bili sprejeti brezplačno v morsko zdravilišče v Gradežu. Število njih z dežele in iz mesta znaša 80; k tem se pridruži 82 otrok došlih z Dunaja, 28 iz Gradea, 22 iz Ljubljane, 50 iz Trentinskega in 12 plačujočih iz različnih drugih krajev.

Izpred porotnega sodišča. — V soboto je stal pred porotniki gluhonem Anton Berlot pok. Marije iz Gorice. Državno pravdnštvo ga je tožilo, da je v raznih presledkih ukradel svojemu stricu in svoji teti Antonu in Uršuli Toso nad 5000 K in jedno zlato uro. Toženec je priznal, da je ukradel svoji teti od 1900 do 2000 K, a izgovarjal se je, da je bil to denar njegove pok. matere. Toženca je zagovarjal dr. Graziadio Luzatto. Obtožbo pa je zastopal državni pravdnik Vidulich. Porotna klop bila je italijanska. Porotniki so z desetimi proti dvem glasovom zanikali do njih stavljena vprašanja in Berlot je bil vsled tega oproščen.

Smrtonosni padec. — V torek po noči padel je s senika na dvorišče Gorkič Josip iz Vrtojbe. Poškodovan se je pri ti priliki tako močno, da so ga morali prepeljati v tukajšnje bolnišnico, kjer je vsled dobljenih ran že po kratkih urah umrl. Pri padcu prelomil se je nesrečno tu ilnik.

Prefrigan deček. — Dne 13. aprila so prijeli v neki vasi blizu Gradišča dvanajstletnega dečka, ki je prosil miloščino od hiše do hiše. Ko so ga vprašali po imenu in po rojstnem kraju, rekel je, da se zove Ludovik Priniser in da je doma iz Beljaka. Ko so pa dobili iz Beljaka odgovor, da dečka s takim priimkom tam ne poznajo, povedal je še le deček, da je iz Monakovega in da si je hotel nekoliko ogledati svet. Poslali so ga seveda domov.

Lepa je ta. — Prve dni meseca julija so si hoteli ogledati nekateri državni poslanci in nekateri višji uradniki železniskega ministerstva predore bohinjske železnice ter sploh nekatere kraje, po katerih bo tekla. Ob enem so si hoteli ogledati tudi dela pri razširjenju tržaške luke ki so v zvezi z bohinjsko železnico. Zdaj se je pa to potovanje odložilo na jesen. Med vzroki, katere navaja judovska židinja in ki so baje napotili dotične gospode, da so svoje potovanje odložili, se nahaja tudi ta, da so se bali nemški državni posl. potovati s češkimi državnimi posl. po slovenskih pokrajinah, češ, da bi prišlo tam gotovo do demonstracij. Nam se pozdeva, da je čula dunajska židinja v tem pogledu travo rasti.

G. Stjepušin v Sisku začne izdajati s 1. julijem t. l. tamburaški zbornik pod naslovom: „Tamburica“. — Izhajal bo po enkrat na mesec ter prinašal vesti o tamburaških društvi, o narodni glasbi najnovejše partiture, ter sploh o vsem v tamburaško stroko spadajočem. — Stane za celo leto 8 K, za pol leta 4.50 K, in za četrtletje 2.50 K; posamezni zvezki se dobé po 1 kroni.

Prešernov spomenik. — Odbor za Prešernov spomenik razglašja: Prešernov kip, ki ga je ustvaril naš mladi umetnik Zajc, je gotov in se je začel že vlivati. Kip bo stal na razširjenem Marrijnem trgu. Strokovnjaki, ki so videli model, trdijo soglasno, da je delo mojstersko. In ker bo spomenik dostojno predstavljaj našega pesnika in bo tudi najlepši okras Ljubljani sami, stala bo stvar tudi precej denarja, ki ga odbor za postavljenje monumenta še nima vsega nabranega. Manjka še kakih 17.000 K.

Ni ga izobraženega Slovenca, ki bi ne vedel ceniti velikega pomena Prešernovih poezij za našo in jugoslovansko literaturo; ni ga rojaka, ki bi ne ljubil pesnika Prešerna. Zato mislimo, da bi bilo skoro razžaljenje za našo javnost, ko bi hoteli ob tej priliki na dolgo in široko razpravljati o epohalnem pomenu Prešernovega duševnega dela za našo narodno kulturo.

Več nego pol stoletja je vže preteklo, odkar je Prešeren zatisnil svoje oči! Poezije njegove so postale bistven del naše književnosti, te poezije so nam prvi temeljni kamen našega duševnega življenja. In takšen važen pisatelj, takšen genijalen poet, takšen velik rojak naš, ali ni že zdavnaj zaslužil svojega monumenta v narodnem središču slovenskega naroda, v Ljubljani? Ali ne bo ta Pre-

šernov spomenik javen dokaz, plastičen izraz slovenstva naše bele Ljubljane? Prešeren je že v prvi polovici minulega stoletja pisal nesmrtno svoje verze v našem sladkem, blagoljubnem slovenskem jeziku, čegar najmočnejša zaščitnica bi morala biti naša Ljubljana. Ljubljana je slovensko mesto, kakor je Prešeren, ki je svoje nesmrtno pesmi spenil med njenimi zidovi, slovenski pesnik! In ta naša Ljubljana mora tudi ostati slovenska!

Naša narodna čast zahteva, da se čimprej postavi našemu ljubljanskemu Prešernu spomenik! Zato poseže pač vsak zaveden narodnjak rad v svoj žep ter položi svoj obulus na žrtvenik domovine — za svojega Prešerna.

Prve dni julija se ima vršiti v Ljubljani velika ljudska slavnost na čast našemu Prešernu. Naj ima ta slavnost tudi praktičen smoter ter naj pomore „bronastemu Prešernu“ na noge!

In ko bode stal v sredi naše Ljubljane Prešernov spomenik, vedel bo vsak Slovenec, vedel bo vsak brat Slovan, ki ga bo videl, da so Slovenci kulturen narod, ki vedo ceniti duševno delo svojih ljudi. Tajci pa, ki pridejo obiskat naše mesto, bodo vedeli, da je bila zarja 19. stoletja porodila tudi nam Slovencem velikega pesnika.

Slava Prešernu! Živela slovenska Ljubljana!

Utonil je v blejskem jezeru 23-letni agent neke mantovanske tvrde Gvido Orlandini, ki se je pečal z lesno kupčijo. Hotel se je v jezeru kopati, a napadel ga je pri ti priliki krč. Začel je klicati sicer na pomoč, a ko je prišla pomoč, bil je ubogi mladenič že mrtev. Pri sebi je imel 1400 K.

Jednoleten prostovoljec tat. — V Budimpešti so zaprli te dni nekega jednoletnega prostovolca, sina odličnega vsenčilničnega profesorja zaradi tatvine. Najprej izjavil je nekemu gostilničarju s ponarejenim pismom, na katerem je bil podpisan neki častnik, 40 K. Potem pa je ukradel nekemu podčastniku kovčeg, v katerem se je istotako nahajalo nekaj denara.

Jednajstletni dijak umoril svojega tovariša. — V Lvonu sta stanovala skupaj gimnazijska dijaka, jednajstletni prvošolec Teodor Sazhohoski in Emilij Smigle. Ili šolec. Nastal je med njima prepir. Prvošolec zagrabil v jezi nož ter ga je večkrat zabodel v tretješolca tako, da je ostal slednji takoj mrtev. Obadva bila sta kmečka sinova.

Loterijske številke.

27. junija.

Trst	25	42	71	29	11
Line	59	69	37	43	75

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „šolskega doma“.

Fani Drašček

zaloga šivalnih strojev
Gorica, Stolna ulica hiš. št. 2.

Prodaja stroje tudi na tedenske ali mesečne obroke. Stroji so iz prvih tovarn ter najboljše, kakovosti. Priporoča se slav. občinstvu.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8
priporoča

prijetna bela in črna vina iz vipavskih, furčanskih, brislih, dal-matinskih in isterskih v nogradov. Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerno. Postrežba poštena.

Krojaška mojstra

Čufer & Bajt

v Gorici, ulica sv. Antona št. 7
v hiši g. Jerneja Kopača

izdelujeta vsakovrstne obleke za moške po meri, bodisi fine ali pa priproste.

Priporočata se svojim rojakom v Gorici in na deželi, posebno pa č. duhovščini za obilna naročila.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke iz Majdičevega mlina v Kranju, nadalje ima tudi raznovrstne pijače na primer: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goršice (Senf.) Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodove užigalice. — V zalogi se dobijo tudi testenine tvrde Žnidaršič & Valenčič v Ilirski Bistrici, ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,

trgovca v Semeniški ulici h. št. 1.
(v lastni hiši.)

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznico

v Gorici

ulica Vetturini št. 3.

Odlikovana delavnica!

ANT. KRUSIČ,

krojaški mojster v vrtni ulici 26.

Priporoča se sl. občinstvu v mestu in na deželi, posebno č. duhovščini. — Ima bogato zalogo blaga vsake vrste in za vsaki stan, ter opozarja na ravno došlo sveže pomladansko blago, lastni izdelek gotovih oblek in površnih suknj. Cene prav solidne!

Protokol. tvrdka

Lucijan Kovačič,

pri Sv. Luciji,

naznanja s tem častitim obrtnikom in trgovcem Soške, Baške in Idrijske doline, da je otvorila svojo veliko zalogo pristnega tropinca, ovsa, koruze, moke in vsakovrstnega kolonijalnega blaga, ter bo vse to razprodajala na debelo po najnižjih konkurenčnih cenah, ki ne presežejo nikdar Gorških tržnih cen na debelo. — Izvršuje vsako naročilo točno, kulantno in pri večjih na zahtevo tudi s prevajanjem blaga na dom priporoča se naklonjenosti svojih domačinov.

Mejnarodni panorama

iz Berolina, odlik. na vseh svetovnih razstavah.

Restavracija „LA BOHEME“, Gorica, tekalšče Josipa Verdija št. 38.

Potovanje po svetu, za vseh zanimivo.

Vsak teden nov program!

Od 21. do 28. junija

Znamenitosti iz Postdama Sanssouci

Nikdo naj ne zamudi ogledati si teh krasnih naravnih lepot.

Odprto vsak dan od 9. zi. do 9. zv.

Vstopnina 40 vin., otroci in vojaki do narednika 20 vin.

Po vsestranskem prevdarku in preskušnji se bode vsakdo prepričal, da se kupuje pri tvrdki

J. Zornik, Gorica

Gosposka ulica 7, zmiraj najboljši najlepši in temu primerno najceneje blago. Posebno pa:

Za dame:

Krasne okraske za obleke, trakove svile zadnje novosti za bluze, pajčolane, pasove, predpasnike, rokavice, nogavice, dežnike, solčnike, bluze, čevlje, vse potrebščine za obleke, kakor: podlage, sukanec, svila, gumba, vezenja, zaponke itd.

Za gospode:

Raznovrstno belo in barvano perilo najboljše vrste, jopice za hribolazce; kolesarje, veslarje; zadnje novosti ovratnic, ovratnikov, zapestnic, nogavic, rokavic, hlačnikov, čepic, čevljev, dežnikov itd.

Opozarja

prečastite dame, na svojo veliko zalogo obče priznane najboljših modercev vsake cene.

Za birmarce

in otroke; rokavice, nogavice, pajčolane vsake vrste, obleke, čepice, razno perilo.

Za slavnosti

in druge veselice: vsakovrstne narodne trakove, kojim preskrbi na zahtevo vsakovrstne napise.

Cene brez vsake konkurence.

Sprejema

hranilne vloge

katere obrestuje po 4 1/2% polumesečno; nevzdignene obrestipripisuje konec leta k glavnici. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Posojila

udom na osebni kredit po 6%, in na vknjižbo po 5 1/2%.

„Centralna posojilnica“

registrovana zadruga z omejeno zavezo,

Gorica, ulica Vetturini 9.

C. kr. poštnohranilnični konto N. 851.292.

Sprejema

nove člane

z glavnimi in opravnimi deleži. Glavni deleži po 200 K, opravniki po 2 K. Otvarja članom tekoče račune, katere obrestuje po dogovoru.

Uradne ure

Vsak dan od 8. do 12. dop. in pond. in četrtek od 2. do 4. pop.